

Erdély

ALAPÍTVÁ 1892-BEN

Új sorozat, 90. szám

2016/5.

Megjelenik havonta

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület
– Kolozsvár 1891 Értesítője

Főszerkesztő:

Tóthpál Tamás

(tothpaltamas@gmail.com)

Szerkesztők:

Pál Gyöngyi, Szima Csilla

Egy híján huszadik Jókai Mór Emlék- és Teljesítménytúra*Nagy sikere volt az első Jókai-biciklitúrának*

A kolozsvári EKE 1998-ban, az 1848-as forradalom 150. évfordulója alkalmából rendezte meg először a Jókai gyalogos emléktúrát Kolozsvár és Torockó között. Azóta ez hagyománnyá vált, évről évre sikerült megszervezni, több távon is. Május 7-én immár tizenkilencedik alkalommal.

PÁL GYÖNGYI

A teljesítménytúrák a turizmus sportosabb megnyilvánulásai, ezeken a túrákon hangsúlyozott szerepet kap a fizikai teljesítmény. Naptári időponthoz kötött a megrendezésük, azaz évente nagyjából állandó napon szervezik. A Jókai Mór-túrák esetében ez minden év május első szombatjára esik, lényegük, hogy szabályos nevezés után, a rendezők által kijelölt útvonalat kell végigjárni, meghatározott időn (szintidő) belül kell célba érni.

Jókai Mór, a magyar irodalom kimagasló alakja a régi EKE tiszteletbeli tagja volt, negyedik erdélyi útja alkalmával bejárta és az *Egy az Isten* című regényében elsőként írta le ezt a Kolozsvár-Torockó gyalogutat (1876-ban). Jókai romantikája, Tordai hasadék, Torockó, a „holdsziget”, ahol „kétszer kel fel a nap” és „az emberek csak egyszer szeretnek”, gyalogtúra olyan helyeken,

ahol az embert annyira leköti a táj szépsége, hogy szinte a fáradtságot vagy az éhséget sem érzi, komoly kihívást jelent a turizmus kedvelőinek.

A teljesítménytúra megvalósítása igazi csapatmunka volt. A főszervező Bagaméri Tibor, de közel negyvenen vettünk részt a túra előkészítésében és lebonyolításában; menet közben igyekeztünk megoldani a felmerülő problémákat. A rajtvonalakhoz a résztvevőket autóbusszal szállította, amely reggel hat órakor indult Kolozsvárról, a Széchenyi (Mihai Viteazul) térről a Silva kempinghez. Aztán a többi indítópontokhoz, Szindre és Várfalvára, este pedig Torockón várta a Kolozsvárra visszautazókat. A résztvevők három útvonal közül választhattak: a Jókai 55 (55 km): Silva kemping, Adrenalin Park, Hordós-kút, Túrihasadék, Szind, Tordai-hasadék, Monasztéria-(Kápolnás) tető, Curmătura-nyereg, Várfalva, Székelykő-nyereg és Torockó; a Jókai 30 (30 km), az előbbi résztáv-

ra: Szind, Tordai-hasadék, Kápolnás-tető, Curmătura-nyereg, Várfalva, Székelykő-nyereg, Torockó és a Jókai 10 (13 km): Várfalváról a Székelykő-nyereg után szintén Torockóra érkezéssel.

A korosztály a szokásos teljesítménytúrázó: a gyermekektől az idősebbekig, a legfiatalabb résztvevő egy év körüli, édesapja hátán tette meg a 10 km-es túrát, a legidősebb résztvevő a 82 éves Rúza István volt, 30 km-t gyalogolt. Az ellenőrző pontokban lepecsételt lappal igazolta a túrázó, hogy megtette a leírt útvonalat, ez a lap tartalmazta az útvonal térképét is. Kolozsvárról a Jókai 55-ön 69-en, Szindról a Jókai 30-on 78-an, Várfalváról a Jókai 10-en 40-en vállalták a túra fáradalmait. Szinden és Várfalván zsíros-hagymás, illetve margarinos, lekváros kenyér várta a résztvevőket, több helyen ivóvízkészletüket fríshíthették. Az útvonalat GPX formátumban közzétettük az interneten, ahonnan telefonra lehetett letölteni.

Újtítás volt, hogy az idén először hirdette meg az EKE – Kolozsvár 1891 a Jókai Mór Kerékpáros Emlék- és Teljesítménytú-

rát, Branea Róbert szervezésében. (Erről részletes tudósítás jelent meg a *Szabadság* 2016. május 17-i számában.) Branea Róbertnek tavaly sikerült lejárnia a Jókai 55-öt biciklivel, bizonyítva, hogy ez lehetséges. A kerékpáros túra útvonala: Kolozsvár/KMDSZ-székház, Monostor/Egyesülés (Unirea) Sporttelep, Bükki Silva Kemping, Sáros-bükk, Adrenalin Park (Mikesi házak), Hordós-kút, Túrihasadék, Szind, Tordai-hasadék, Curmătura-nyereg, Várfalva, Csegez, Székelykő-nyereg, Torockószentgyörgy, Torockó, összesen 80 km. 70-en indultak a kerékpáros túrán. A túra minősítése nehéz, csak hegyi kerékpározásban kellő gyakorlattal rendelkező, tapasztalt és edzett jelentkezőknek ajánlottuk.

Régen csodálatos kék égbolt, ragyogó napsütés fogadta a túrázókat, de délutánra sajnos elromlott az idő, záporosó, zivatar, hideg szél nehezítette a túrázókat útját, főleg az útvonal utolsó és legnehezebb szakaszán, a Székelykőről való leereszkedésnél. A célba ért túrázókat oklevéllel és kítűzővel jutalmaztuk és autóbusszal szállítottuk vissza Kolozsvárra.

Restitutio

■ Rovatunk célja az olvasók részére az egyesület folyóiratában úgymond visszazolgáltatni egyesületünk hajdani hírlapíróinak, avagy a turistatársadalom más nagyjainak másutt kiadott vagy kiadatlanul maradt írásait. A Jókaihoz kötődő látványosságok közül, melyeket a Jókai teljesítménytúrák résztvevői megcsodálhatnak, ezúttal a feleki gömbkövekről közlünk rövid összeállítást. Jókai ezekkel első erdélyi útja alkalmával, 1853-ban találkozik, levél formában írt beszámolóit a *Déli-báb* hasábjain jelentek meg. Külön is írt róluk a *Vasárnapi Újság*-ban, mely Jókai(nak tulajdonított) rajzát is közölte ezekről a látványosságokról. Ha Jókai Mór az EKE tiszteletbeli tagja volt, a szöveg másik két szereplőjének is megvolt az EKE-kapcsolódása. Kővári László, aki ezen az útján kalauzolta, 1891-es megalakulásától az EKE Kolozsvár-megyei osztálya első állandó kirándulást rendező bizottságának elnöke volt, míg gr. László Kálmánban a későbbi EKE-elnök (1908–1920), gr. László István apját tisztelhetjük. (Összeállította: Tóthpál Tamás)

Úti levelek a felekhegyi homok görgületekről

(...) Azon pár nap alatt, melyet Kolozsváron tölthetek, bárha azokat mind, kikhez szívem vonzott, nem láthatám is, elég alkalmam volt meggyőződhetni felőle, hogy azon előszeretettel, mellyel a magyarhoni költészet Erdély földje s népe iránt viseltetik, alapos okai vannak.

Innen Bencencre kelle indulnom, hol László Kálmán várt reám. Odáig útítársul Kővári

László barátom volt szíves hozzám csatlakozni, ki Erdély földjének minden foltját ismeri, a legtávolabbi idők történelmi hagyományaival.

Kolozsvárt elhagyva, Feleken vitt keresztül az út, melynek hegyein teremnek azok az óriási kőgömböcök, minek keletkezésétől nincsenek tisztában tudósaink. (Bencenc, május 16. 1853.)

A felekhegyi homok görgületek.

Kolozsvárt jártomban csodálkozva láttam néhol az utcákat egészen gömbölyű kövekkel kirakva; míg nem felvilágosítottak, hogy e gömbölyű kövek illy módon teremnek a Kolozsvár melletti Felek-hegy oldalában, a mint azokat később meg is tekintettem. Mintha emberi kéz hömpölygette volna, olly szabályszerűen gömbölyűek azok, a homok kö-

zött elvegyülve, némelyik párosával összenőtt, mint egy ketős zsemle s két embernek dolgot ad elhengergetni. Ezek a földnek özvívzi alakulásakor támadt görgületek, minőket a budai kővágásokban is találni, csakhogy sokkal kisebb arányokban. (*Vasárnapi Újság*, 1856, 16. szám, április 20., 138. old.)

Dél tájban érkezünk Tordára, hol útítársaim testvéreivel a beomlott sóaknákat és sótavakat szemlélők meg; a tavakban semmi élő állat, semmi növény nem terem, csupán meleg nyarakban jelen meg felszínén valami hosszúkás páncélbogár, s egy neme a fekete gyíknak, melyet a hó napsugár a sós iszapból költ ki, s akkor láthatni valami vörös, levéltelen kemény növényt is a parton, mely kék virágokat nyit. (...)

Távolabb a regényes Tordahasadék képe tűnik elénk. Egy harmincönyi széles nyílás, melynek oldalai csaknem egymásba illenek, s melyről azt tartja a monda, hogy Szent László csodájára támadt: midőn elenei üldözték, Isten szétnyitá a hegyet, a ló patkója nyolc szegével együtt most is lenyomva látszik a sziklában. (Bencenc, május 16. 1853.)

A SZERZŐ FELVÉTELE

Kirándulás az Ökrök vízeséshez

Az Erdélyi-szigethegység északnyugati része a Királyerdő-hegység, csúcsokkal és völgyekkel teli hatalmas felület a Vád-Borod és a Belényesi-medencék között. A karsztikus hegy az oldódó sziklával, a sokféle alakzattal valóságos csodavilágot teremtett itt. Karsztlatók, vad völgyek, barlangok, vízkötőrések és víznyelők várják a kirándulókat.

PÁL GYÖNGYI

A Királyerdő-hegység egyik völgyébe kirándultunk április 23-án, aránylag kevésbé ismert turisztikai látványossághoz, a Barátka (Bratca) településtől nem messze, elbűvölő, vad környezetben levő Ökrök vízeséshez (Cascada Boiului). Talán a környék híresebbnél-híresebb barlangjai (Zichy-, Meziád-, Szelebarlangja) és egyéb karsztjelenségek elvonják a figyelmet arról a csodálatos völgyről, valamint a jelzett turistautak hiánya is oka annak, hogy a vidéket kevesen járlák. Szombat reggel tizenegyen indultunk a kolozsvári vonatállomásról napsütésben, igazi szép tavaszias időben. Az út két óra vonattal, Bánffy-hunyadot elhagyva egyre szebb tájakat hagytunk magunk mögött; áprilisban kizöldülnek az erdők, felélénkülnek a színek, nyílnak a virágok, csicseregnek a madarak, megújul a természet. Barátkán leszálltunk a vonatról, a sorompónál átmentünk a síneken. Egy elágazáshoz jutottunk, jobbra az Erdődámos-Belényes felé vezető út, arra van a Kisbarátka (Brătuța) völgye is. Balra tértünk, ahol a tábla a Remetelórén (Lorâu) felé vezető utat mutatta. Az út a Sebes-Körös partján és a vasúti sínekkel párhuzamosan halad kelet felé, 3 km után elértük Remetelórén első házait. Itt híd vezet a túlsó partra. A kanyar után elhagytuk az aszfaltot, jobbra tértünk az Ökrök-völgyébe vezető szekérútra. Egyelőre még a házak, virágzó

gyümölcsfák mellett haladtunk a Boiu-patakig, amely ezen a részen ömlik a Sebes-Körösbe egy szikla közelében. Ezután a kis patakot követve eljutottunk az Ökrök-völgyébe.

Meglepetésünkre az utat egész friss turistajelzéssel (piros pont) látták el, tavaly nyáron ez még nem létezett, a Bihar megyei hegyimentők készíthették. Ha a völgyön megyünk tovább, egy óra alatt a vízeséshez érünk, jobbra tőlünk (szintén a piros pont mentén – tehát körút lehet) a kilátóhoz lehet feljutni, itt 30 percet ír a tábla, a jelzés meredeken indul neki a hegyoldalnak. Folytatjuk utunkat a patak mellett, lassan elmaradtak a házak, hangulatos völgyben haladtunk. A természet megőrizte eredeti természetességét és részben vadságát. Kétoldalt erdő borította hegyoldalok, kis tisztások, csörgedező patak, egy forrást is találtunk. Az út egyszer csak hirtelen emelkedni kezd, jobbra kanyarodik és felvezet a tetőre Poiana Bratca felé. A jelzőtábla szerint innen másfél óra alatt fel lehet érni a kilátóhoz. A víz folyását követtük, mert a vízeséshez akartunk eljutni, az útról csak az utolsó 500 méteren kellett letérni. Itt tovább követtük a víz folyását, most már a patakmederben. Aki bakancsban volt, az a köveken egyensúlyozott, a gumicsizmások a vízben haladtak. A szűk patak völgyet beárnyékolta a fák koronái, még a fény is alig jutott keresztül, mintha alagútban lettünk volna, majd nemsokára kiszélesedett,

megvilágosodott a patakmeder, és elénk tárult a páratlanul szép Ökrök (Boiu)-vízesés. A völgybe bevilágító nap sugarai csillogóvá tették a hét méter magasból kis tóba bezúduló vízesést. Valójában itt egy többlépcsős, pontosabban hét esésből álló vízeséssorozat található. A többi kisebb, de a meredek oldalak és sziklafalak miatt nem juthattunk tovább, ezért csak a legnagyobb, egyúttal leglátványosabb vízesést láthattuk. Százszor is lefényképeztük. A Boiu-patak vízesése rejtettségében és vadságában nyújt maradandó emléket.

Elindultunk visszafelé a völgyön, a patak medrét ezúttal oldalnézetben kerültük el. Ebéd-szünetet egy tisztáson tartottunk. Néhányan egy sziklás ösvényen felkapaszkodtunk egy kilátópontig. Játékos kedvű kecskegidák követtek, a sziklákön szökdecselesben fitogtatva ügyességüket, majd a fejünk feletti sziklára kapaszkodtak és onnan bámultak le ránk. Igazán kedvesek voltak, de nem fogadtuk el a kihívásukat, szépen feljutottunk mi is a magunk módján. Fentről szép kilátás nyílt a Sebes-Körös völgyére. Elhatároztuk, hogy egy következő kiránduláson bejárjuk az Ökrök völgyi kilátók körútját, és elmegyünk a Kisbarátka völgyébe is.

Az idő gyorsan repült, elindultunk az állomás felé, a túra után a hátralévő időben egy teraszon oltottuk szomjunkat egy-egy üdítővel, sörrel vagy kávéval. A kirándulás sikerét nagyban fokozta a szép, meleg, napos idő is, de kelet felől már sötét, fenyegető felhők gyülekeztek. Felszálltunk a vonatra, mikor Csucsára értünk, már ömlött az eső, de már nem zavarhatta meg a kirándulás jó hangulatát.

VASVÁRI BRINGATÚRA CSAK ELŐZETES BENEVEZÉSSSEL!

Július 2-án kerül sor az EKE – Kolozsvár 1891 és ideai társ- szervezője, a KMDSZ rendezésében a Vasvári Pál Kerékpáros Emlék- és Teljesítménytúra XVI. kírására, Kolozsvár–Gyalu–Havasnagyfalú–Bánffy-hunyad–Körös-fő útvonalon.

A túrának két változata lesz, a 110 km-es kolozsvári rajttal (a monostori Billa parkolójából), és a hagyományos 90 km-es, amely Gyaluból indul. A reggeli indulásnál a résztvevő 14 év alatti gyermekeket igény esetén a szervezők elszál-

lítják a Billától a gyalui rajtához. A felnőtt résztvevők, akik Gyaluból szeretnének indulni, önállóan oldják meg a rajtához való kiutazást.

A résztvevők jelen lesznek a körös-fői Rákóczi Kultúregylet megemlékező ünnepségein a Bélesi-tó partján és Körös-főn, a Vasvári-kopjafánál. A rendezvény végén a résztvevőket buszok, kerékpárjaikat kamionok szállítják a Pólus Center parkolójáig.

Fontos változások az ideai szervezésben: 1. A résztvevők száma korlátozott, legtöbb 100

nevezést fogadunk el. 2. A túrára lehet online nevezni a honlapon, személyesen a KMDSZ-irodában hétköznap 9–17 óra között vagy a Szabadság titkárságán 9–16 óra között, május 30-tól kezdődően. 3. A túrára kizárólag előzetesen lehet benevezni, legkésőbb június 27-ig!

Legkésőbb május 30-án reggelig beindítjuk a Vasvári túra honlapját: www.ekekolozsvar.ro/vasvaribringa, részletes információkkal. A túráról telefonon is lehet érdeklődni (0723-400496). (Branea Róbert)

Júniusi rendezvények

- **Június 1. (szerda):** Séta a Páter-úton (8 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta ♦ 18 órától közgyűlés az Apáczai-líceumban.
- **Június 4. (szombat):** Hordós-kút–Mikesi-tó (22 km). Találkozás 8.45 órakor a 40-es autóbussz megállójában (román színház). Szervező: Fazakas Ferenc ♦ Ózek-völgye–Gorbó-völgy (24 km, 500 m szintkülönbség). Találkozás 8.15 órakor a Hajnal negyedi végállomáson vagy 9.15 órakor a Hintás-fánál (Mogyoró-körnél). Szervező: Kiss János.
- **Június 5. (vasárnap):** Felfedező gyalogtúra, a Havasrekettyei-vízesés környékén (16 km, 800 m szintkülönbség). Kiskocsis megközelítés. Szervező: Szima Márton. Érdeklődni telefonon.
- **Június 8. (szerda):** István-forrás (9 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta.
- **Június 9. (csütörtök):** Túraszervezők tanácskozása és választmányi gyűlés 18 órától a székházban.
- **Június 10–12. (péntek–vasárnap):** Munkatúra Csucsán. Találkozás 7.15 órakor az állomáson. Szervező: Bagaméri Tibor. Bejelentkezni telefonon ♦ Radnai-havasok (rododendron virágzás), Borsa központtal, kiskocsis megközelítés. Szervező: Kiss János. Érdeklődni telefonon.
- **Június 11. (szombat):** Alverna–Feleki TV jelerősítő torony–Árpád-csúcs (28 km). Találkozás 8 órakor a 32-es autóbussz alvernai végállomáson. Szervező: Fazakas Ferenc ♦ Vonatos kirándulás Szamosújvárra. Találkozás reggel 7.10-kor az állomáson. Szervező: Szócs Miklós. Érdeklődni telefonon.
- **Június 11–12. (szombat–vasárnap):** Kétnapos kerékpáros túra a következő útvonalon: Bulz–Biharfüred–Havasrekettye–Kissebes (120 km). Éjszakai szállás Biharfüreden. Szervező: Szima Márton. Részletek telefonon.
- **Június 15. (szerda):** Cérna-forrás (8 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta.
- **Június 18–19. (szombat–vasárnap):** Csillagtúrák Csucsán. Találkozás 7.15 órakor a vonatállomáson. Szervezők: Barabás Ibolya és Csorba Anna.
- **Június 18. (szombat):** Gorbó-völgy, gyűjtögető túra (10 km). Találkozás 9 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Fehér Zsuzsa.
- **Június 19. (vasárnap):** Bükki séta; Majláth-kút–Bivalyos–Dumbrava-gerinc (15 km). Találkozás 8.45 órakor a 40-es autóbussz megállójában (román színház). Szervezők: Pál István és Pál Gyöngyi.
- **Június 21–23. (kedd–csütörtök):** Munkatúra Csucsán. Találkozás 7.15 órakor az állomáson. Szervező: Bagaméri Tibor. Bejelentkezni telefonon.
- **Június 21. (kedd):** Kazinczy Ferenc erdélyi útjának kolozsvári helyszínei. Találkozás 16 órakor a Bánffy-palota előtt. Szervezők: Szabó Zsolt és Kovács D. Zsuzsa.
- **Június 22. (szerda):** Rejtett-forrás (8 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta.
- **Június 25. (szombat):** Kirándulás a Kék Lagúnához; Egeres falu–Berek-domb–Kék Lagúna–Egeres gyártelep (15 km). Találkozás 7.15 órakor a vonatállomáson. Szervező: Barabás Ibolya.
- **Június 26. (vasárnap):** Plopi-oldal, áfonyakóstoló, gyalogos/kiskocsis megközelítés (táv 25/15 km, 800/500 m szintkülönbség). Szervező: Kiss János. Érdeklődni telefonon ♦ Kirándulás Magyardecseré (Cireșoia), a cseresznyefesztiválra. Érdeklődni telefonon. Szervező: Vas Géza.
- **Június 29. (szerda):** Árpád-csúcs (18 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervezők: Székely Lavotta és Monoky Iván.
- **Július 2. (szombat):** Vasvári Pál kerékpáros teljesítménytúra, 16. megrendezés. Indulás Gyaluból, a hidegszamosi letérőtől. Szervezők: Branea Róbert és Nagy Lajos. A résztvevők száma korlátozott, előzetes bejelentkezés szükséges. Részletek a továbbiakban a kolozsvári EKE honlapon, érdeklődni telefonon.
- **Július 6. (szerda):** Séta a Páter-úton (8 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta ♦ 18 órától közgyűlés az Apáczai-líceumban.
- **Szolgálatos napok a székházban** (Kolozsvár, Cardinal Iuliu Hossu/Fürdő utca 20. sz., 13-as ajtó): hétfőn, csütörtökön 17–18 óra, kedden 10.30–12.30 óra között. ♦ EKE fotóklub: minden kedden 17 órától a székházban. ♦ Könyvtár: minden csütörtökön 17–18 óra között a székházban.

Túraelőzetes

- Július 11–17. (hétfő–vasárnap): Gyulai fürdőtúra. Szervező: Vas Géza.

Túrazetők, szervezők elérhetőségei

Bagaméri Tibor 0742-776930	Pál Gyöngyi 0742-373546
Barabás Ibolya 0740-560742	Pál István 0264-572663
Branea Róbert 0723-400496	Székely Lavotta 0748-036290
Csorba Anna 0740-407652	Szima Márton 0766-703575
Fazakas Ferenc 0752-640319	Szócs Miklós 0740-061741
Fehér Zsuzsa 0758-405444	Vas Géza 0742-659570
Kiss János 0364-807639	Titkár: Etédi József
Kovács D. Zsuzsa 0747-070790	0745-029946 és
Nagy Lajos 0729-835674	Székely Lavotta

Rendezvényeire minden érdeklődőt szeretettel vár az EKE – Kolozsvár 1891!